GÜNAYDIN

ustura 29

Başyazı

Ankara'da yediler taze ayvayı

Yazan: Prof.Dr.A.AYVACI

Eğer dikkat edilmişse, son birkaç yıldır hemen hemen bütün devletlerin başkan maşkan gibi, dışbakan mışbakan gibi bütün büyüklerinin memleketimizi ziyaret için birbirleriyle yarış halinde oldukları görülür. Daha bir-ikisi yurdumuzdan ayrılmadan ikisi-üçü bastırmaktadır. O kadar ki, büyüklerimiz misafir ağırlamaktan bîtab hale gelmektedirler. Dört-beş kol protokol birden çalışmaktadır. Bu yorucu memleket hizmetlerine bir de "İade-i ziyaret, aynı zamanda ticaret" gibi daha yorucu olan dış gezileri de katarsak büyüklerimizin bu ağır yük altında ezilmeden millet, vatan, silistire uğruna nasıl çalıştıklarını görürüz. (Allah da onları görsün!) Şurası muhakkak ki, cumhuriyet ve demokrasi tarihimizin hiçbir döneminde Türkiye bu kadar büyük misafir baskınına uğramamıştı. Bu yüzden bazı açılış törenleri bile ertelenmiştir.. Acaba bunun sebebi düşünülmüş müdür? Her vesile ile yerli yersiz ve özellikle yersiz olarak iktidarı kötülemeyi kendilerine görev bilen muhalefet partileri artık bu hakikatı görmelidirler. Balçık güneşle sıvanmaz ve Ankara'da yediler taze ayvayı!.. Bu dost devlet adamları bize hibe, hediye, para, kredi, yardım ve borç vermek için birbirleriyle yarış halindedirler. Bilindiği gibi, Boğaz'a bir köprü yapmaya kalktık, hangi dostumuzdan para alacağımızı şaşırdık. Birinden alsak, öbürünü darıltmış olacağız. İşte bu sebeple bu gün her zamankinden çok daha nazik bir durumdayız...

Hâlen Ankara'da taze ayvayı yemekte olan dost ve müttefik sardalyanın başkanı da, bize köprü parası vermek için ricaya gelmiş bulunmaktadır.

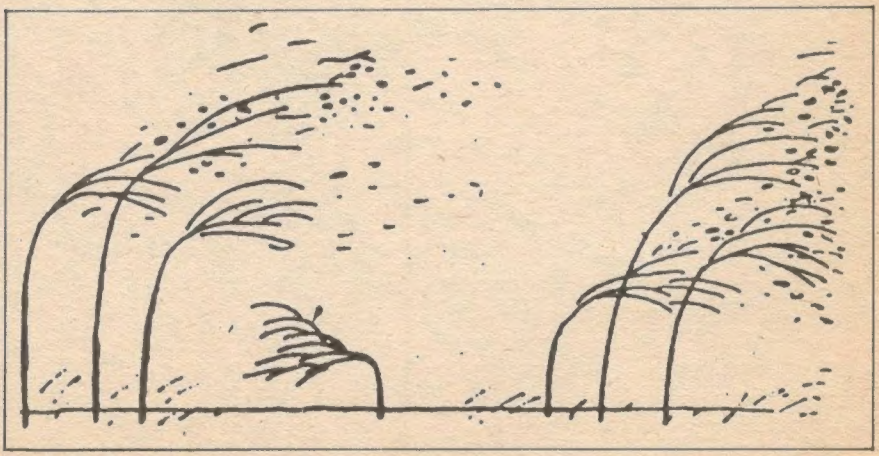

Türkiye ile sardalya arasında yakınlık noktaları çoktur. Meselâ, sardalyalılar da ayaklarıyla yürürler, biz de... Onlar da gözleriyle görürler, biz de gözlerimizle bakarız. Ne büyük benzerlik! Her iki dilde de pek çok müşterek kelimeler vardır. Sardalyalılar da telefonu açınca bizim gibi, "Alloo.." derler. (Onlar, allo dedikten sonra konuşur, biz konuşamayız. Artık o kadarcık fark olur.) Ve sardalyalılar da hapşırınca aynen bizim gibi " Hapşuuu! " derler. (Çok yaşa!... Alkış ve bravo sesleri) Görülüyor ki, tarihte hiçbir millet birbirine bu kadar yakın olmamıştır. Her iki millette birbirini andıran karakter çizgileri bulmak mümkündür. Meselâ gebe kalan sardalyalı kadınların karın ve göbek çizgileri, bizim gebe kadınlarımızınki gibi gerilir ve şişer. Çünkü biz iki kardeş milletiz.. Bu bakımdan, sardalyalı büyüklerle bizim büyüklerin görüşmeleri istisnaf bir kıymet ifade etmektedir.

Yalnız dil ve tarih ve karakter bakımından değil, coğrafya bakımından da sardalya ile çok yakınızdır.. Son model jet uçaklarıyla iki saatte sardalyaya gidilebilmektedir. Oysa Kadıköy'den Karaköy'e bile iki saatte gidemiyoruz.

İşte bütün bu sebeplerle, sardalya başbakanının verdiği parayı geri çeviremeyiz ayıp olur.

-Al oğlum, al... yabancı değil, amcan o... Al, al! ...utanma!...

Bakalım, Ankara'da taze ayvayı kim yiyecek? Sardalya başkanı mı, yoksa bizimkiler mi?

NE EDİYOR?

Kızıyla evlenecek olan delikanlıyla ilk konuşmasında,

-Ne iş yapıyorsun? diye sordu.

Delikanlı,

-Elektronik beyin uzmanıyım, deyince Amerikalı işadamı,

-Yani ayda ne ediyor, sen onu söyle! dedi.

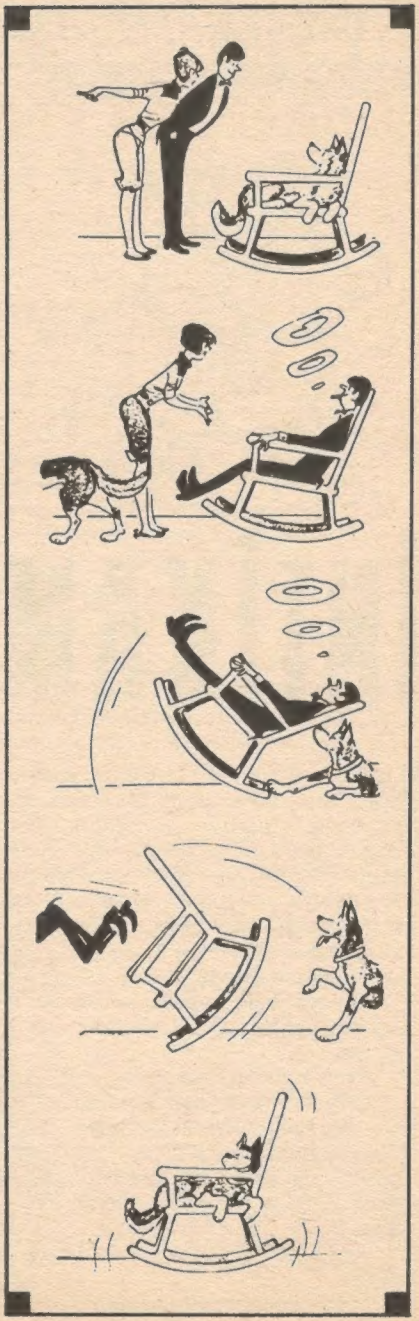

Giovanni Guareschi'den bir hikâye

İNTİKAM

Manuel adında bir köylü, kucağında iki yaşında bir çocuk, atına binmiş ilerliyordu. Zengin bir çiftçi, altında boz bir kısrak, karşısına çıktı, nereye gittiğini sordu.

-Rio'ya gidiyorum, efendim. Bu çocuğu suda boğacağım.

Çiftçi şaşırmıştı:

-Neden boğacaksın?

-Karım beni aldattı da ondan! Ben de çocuğu boğarak öcümü alıyorum.

Atını mahmuzladı.

Çiftçi de atını mahmuzladı.

-Çocuğun ne sucu var!diye bağırdı..Git karını boğ!

-Gücüm kime yeterse onu boğarım. Karım dün kaçtı, çocuk kaçmadı.

-İyi ama, bu çocuk senin de çocuğun!

-Bir günahkârın çocuğu!

Rio'ya vardı; dere o kadar genişti ki, gözüne bir ırmak gibi göründü. Suya baktı:

-Suya düşmesiyle boğulması bir olacak, dedi. Değmez. İyisi mi ipe çekeyim. Hiç olmazsa dilediğim kadar seyredebilirim.

Atını geri çevirdi.

Bir yıl sonra, zengin çiftçi yine Manuel'e rastladı: çocuk büyümüş, eğerle atın boynu arasına dimdik oturmuştu.

-Düşündüm, taşındım, dedi. İki yaşında bir çocuğu asacağım da ne olacak? İki saniyeye kalmaz, ölüverir, zahmetine değmez. Şimdi üç yaşına bastı, mesele değişti. Fakat gene de asmıyacağım, atımın kuyruğuna bağlayacağım. Daha eğlenceli olur. Otların seyrek olduğu bir yer arıyorum, yoksa çocuğu göremem. Adios senor! "

Manuel yoluna gitti. Zengin çiftçi üç yıl onu görmedi. Bir akşam çiftliğinin avlusunda içkisini yudumlarken, Manuel dört nala çıka geldi; kucağında kocaman bir çıkın vardı. Attan atladı:

-Senor! diye bağırdı, çocuk hasta! Ateşten kavruluyor, yüzünde de kırmızı lekeler var! Senor, bana yardım edin!

Çıkını açtı, terden sırılsıklam olmuş bir çocuk yüzü göründü.

Kızamık bulaşıcı bir hastalıktır. Manuel ile oğlunu, ayrı bir kulübeye yerleştirdiler, biraz sonra da, elin-

* MÜŞTEREK ZEVK *

Genç kadının hoşuna gitmek isteyen delikanlı, kadın her ne söylese,

-Ben de öyle, ah ne kadar da zevkimiz müşterek...diyordu.

Kadın,

de bir ilâç çantası doktor geldi. Çocuk bir ayda iyileşti. Manuel, çiftçiye teşekkür etti. Atına binmeden önce, kulağına doğru eğildi:

-O at dalgası da pek sarmadı beni, dedi. Üç yaşında bir çocuk on metreden fazla dayanamazdı. Şimdi altı yaşında, durum değişti. Kızamığa tutulunca ödüm kopmuştu. Görecek - sin, diyordum, ölüverecek, sen de öcünü alamıyacaksın! Sayenizde, senor işler yoluna girdi. Adios, senor!

-Nereye gidiyorsun?

-Pampa'ya. Bir kazığa bağlıya - cağım, bırakacam açlıktan ölsün. Ben aklıma koyduğumu yaparım senor. Adios!

Çiftçi onu dokuz yıl sonra gördü. Yanında, güzel bir kısrağa binmiş omuzları bir metre genişliğinde, yağız bir delikanlı vardı.

-Yumurcak büyümüş, dedi.

-On beşine bastı. Şimdi rahat rahat öcümü alabilirim. Kendini koruyabilecek yaşa geldi; daha keyifli olur. Hele bir yirmisine bassın, ben ona yapacağımı bilirim. Son kurşunu yapıştırmadan önce vücudunu kalbura çevireceğim!

-Dans etmesini çok severim.. deyince, delikanlı yine,

-Ne kadar da zevkimiz müşterek... dedi.

-Niçin dans etmiyoruz öyleyse?

-Ah... Bitürlü öğrenemedim gitti dans etmesini...

Zengin çiftçi yaşlandı; Manuel 'i, tekrar gördüğü zaman, saçları bembeyaz olmuştu. Bir sabahtı, Pampa'da ağır aksak giderken baba- oğulla karşılaştı: biri, kırkına varmış olgun bir adamdı, öteki de, eğerinin üzerinde toparlanmış uyuklayan bir altmışlık.

-Merhaba Manuel! diye olgun adama seslendi.

-Yanılıyorsunuz, senor. Ben Manuel'in oğluyum; Manuel yanımdaki!

Dinç Manuelito,

-Rio'ya gidiyorum, babamı suda boğacağım, dedi.

-Neden boğacaksın babanı?

-Otuzsekiz yıldır, anamdan öcünü almak için beni öldürmeyi tasarlamış. Dün söyledi. Ben de bunu yanına koymıyacağım, öldüreceğim onu. Adios, senor!

-Adios, Manuelito. Adios, Manuel.

Yaşlı Manuel hafifçe silkindi bir şeyler mırıldandı.

Zengin çiftçi öldü, fakat yeğeni, bir gün Pampa'nın ortasında, yere diz çökmüş, saçını başını yolarak ağlayan yaşlı bir adam gördü.

-İhtiyar, burada işin ne senin? diye sordu. Otların altında bir şey mi gördün?

İhtiyar Manuel,

-Babamı gömdüm, dedi. Elimden kurtuldu. Tam öcümü almak üzereydim; beni öldürmeyi tasarladığı için onu ben öldürecektim, birdenbire kendiliğinden öldü. Fırsatı kaçırdım!

-Kaç yaşındaydı?

-Yüz yedisine basmıştı, senor!

KAÇACAĞIM

Küçük çocuk, uzanıyor, ama kapının ziline yetişemiyordu. Yaşlı adam, yardım için kapının zilini çaldıktan sonra çocuğa sordu :

-Şimdi ne yapacağız?

Çocuk,

-Sizin ne yapacağınızı bilmem ama, dedi, ben hemen kaçacağım.

FİYAKACI

Çocuk annesine sordu:

-Babamla vapurda gelirken, gazetesini hep baş-aşağı tuttu da okudu. Neden anne?

Kadın önce kızardı sonra da morardı ve:

-Babanın karşısında oturanlar nasıl insanlardı? dedi.

-Hepsi, mini etekli genç ablalardı.

-Haaa!.. dedi kadın. Şimdi anlaşıldı mesele. O senin kör olası baban, gösterişe çok meraklıdır evlâdım. Gazeteyi ters okuyarak kızlara fiyaka yapmıştır muhakkak...

*

FARK

Sınıfa giren müdür, öğrencilerden birine sordu:

-Sen söyle Ali!.. İmamın muskası ile, doktorun reçetesi arasında ne fark vardır?

Çocuk biraz düşündükten sonra:

-Dil farkı vardır efendim, dedi, biri Arapça yazar, öteki de gâvurca..

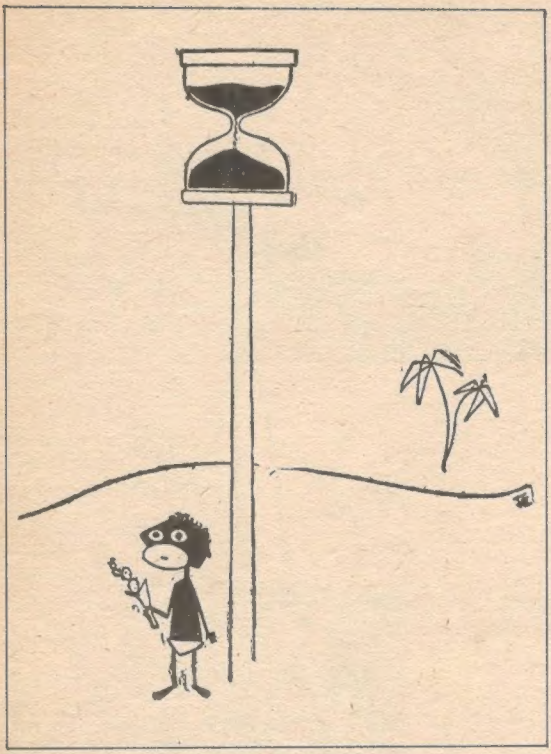

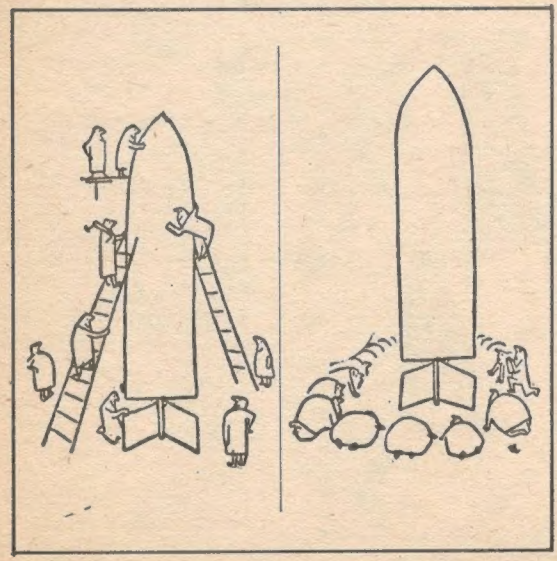

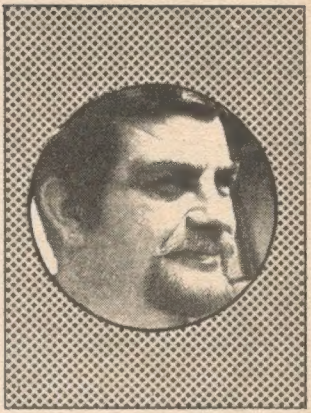

Ferruh Doğan

1932'de İstanbul'da doğdu. Taksim Lisesini ve Hukuk Fakültesini bitirdi, ama karikatürcü oldu. 1945 den beri karikatür yapar. Değişik gazete ve dergilerde çalışmıştır. Karikatürleri incelenirse çok "Hesaplı" karikatürler olduğu görülür, düşüne danışa yapılmış işlerdir.

Karikatürcü olarak en büyük meziyeti, karikatürlerinin birer düşünce ürünü olmasıdır. Düşünce ürünü yalın çizgilerinde bir aydın kişilik yansımaktadır. En büyük eksiği, yine aynı şey: Karikatürlerinin düşünce ürünü olmasıdır.. Karikatürlerinde duygunun, doğmacanın, kendiliğindenliğin, şiirin hemen hiç yeri yoktur. Karikatürleri, bir mühendis gibi çalıştığı izlenimini verir. Bu sayfada, eskiden yaptığı iki karikatürünü, orta sayfada da yeni yayınlanan "Çizgili Dünya" adlı albümünden birkaç karikatürünü yayınlıyoruz.

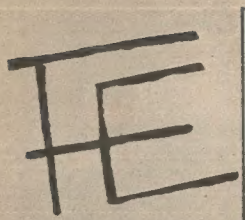

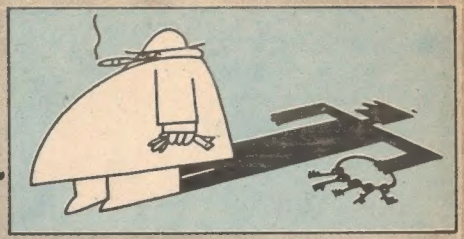

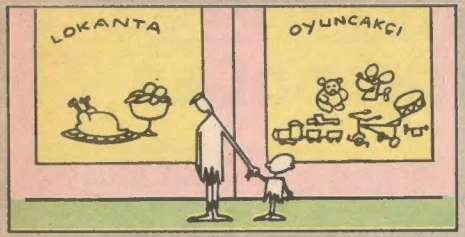
LOKANTA
OYUNCAKÇI

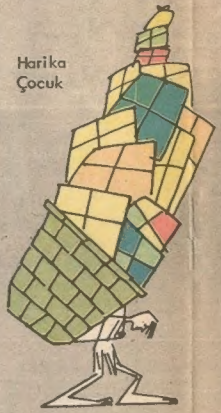
Harika
Çocuk

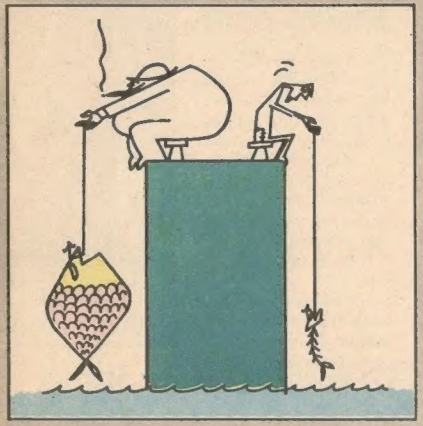

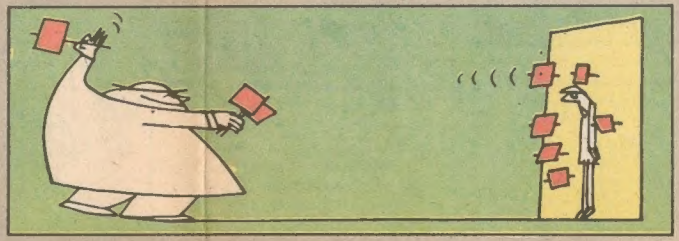

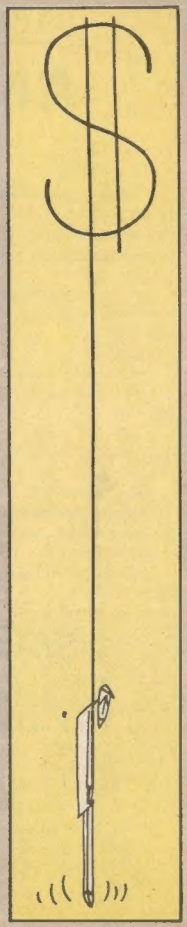

ABDÜLHAK HAMİT'TEN

ANEKTODLAR

Şey

Hamit'in de bulunduğu bir toplantıda, yaşamın anlamı üzerine konuşulurken, ona da düşüncesi sorulunca,

-Hayatta şu üç zevk olmasaydı, dünya pek tatsız olurdu...demiş.

Sormuşlar:

-O üç zevk nedir?

-Birincisi mey!..(İçki)

-İkincisi?

-İkincisi de ney!... (Müzik)

-Ya üçüncüsü?

Hamit, söylememek için yutkundukça öbürleri üstelemişler:

-Mey...Ney... ya üçüncüsü?

Hamit, ordakilerin anlayışına güvenerek,

-Üçüncüsü de şey!.. demiş.

●

Başkası olmak

Bir gün Hamit, çok güzel bir kadın tanıdığının ziyaretine gitmiş. Salonda epiy bekledikten sonra gelen güzel kadın,

-Sizi beklettiğim için özür dilerim, demiş, hastaydım da yatıyordum. Başkası olsaydı çıkmazdım yataktan...

Büyük üzüntüyle Hamit,

-Vah vah!.. demiş, ne talihsiz adamım, keşki başkası olsaydım...

Kaz değil kız

İlk eşi Fatma Hanımın ölümünden sonra Hamit'i evlendirmek isteyenler Çamlıca'da çok güzel bir kızdan sözederler. Kızı görmeden evlenmek istemeyince de, bir yerde güzel kızı şaire tanıtırlar. İpek maşlahi içinde sülün gibi bir kız Hamit'in eteğini öptükten sonra geri geri çekilerek odadan çıkar.

-Nasıl buldunuz? diye soranlara Hamit,

-Ben sizden kız istedim, kaz değil..der.

Şairin karnında

Hamit, her yeni gibi eskinin saldırısına uğramıştır. Ama bütün saldırılara karşı sustu ve cevap değil, kitap yazdı. Yalnız iki mısralık bir öfkesi vardır:

Yayımı asmadan evvelce ben attım okumu,
Bunu inkâr ediyorlarsa yesinler...

Evet, yesinlerden sonra gelen altı harflikelimeyle kalemini kirletmemiş, yalnız altına şu notu koymuştu: "El mana fi batnuşşair."

Türkçesi, "Anlam şairin karnındadır!"

Yusuf Ziya ORTAÇ

Ham-it

Lâtin harflerinin yeni kabul edildiği günlerde, dilci İbrahim Necmi Dilmen,

-Kelimelerin sonlarındaki "b" ler "p" olacak, "d" ler de "t" olacak! deyince Hamit sormuş:

-Peki, benim adım nasıl yazılacak?

İbrahim Necmi karatahtaya yazmış: "Hamit"

Dâhi-i Âzam

Abdülhak Hamit yalnız dâhi de değildi. Süleyman Nazif'in Acem mübalegasını da aşan mizacı, ona bir de "Çok büyük" anlamına gelen "Âzam" kelimesini eklemiş, dâhi-i âzam yapmıştı. Bu bir dünya rekorudur sanırım: Her milletin dâhisi vardır ama, bizden başka dâhi-i âzam'ı olan yoktur!

Yusuf Ziya ORTAÇ

Hamit, öfkeyle fırlamış:

-İstemem! Adımın başındaki "Ham" yetmiyormuş gibi, bir de sonuna "İt" kuyruğu taktırıp "Ham-it" olamam!

●

Ya siz

Yaşamının son yıllarında Maçka Palas'ın bodrum katında bir dairede oturan Abdülhak Hamit bir gün kapısının önünde iskarpinlerini boyarken, ordan geçen komşularından bir sonradan görme, alaylı alaylı

-Ne o demiş, yoksa kendi ayakkaplarınızı mı boyuyorsunuz?

Hamit,

-Evet, demiş, ya siz kiminkilerini boyarsınız?

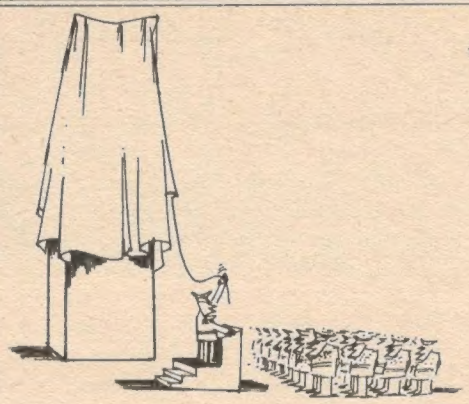

1

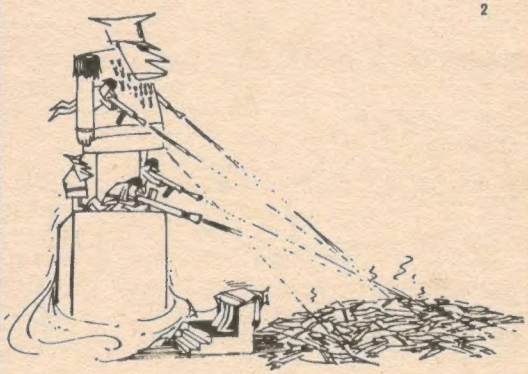

2

**

İKİ YILDIZ

Aşağıyukarı aynı yaşta olan birbirinin rakibi iki yıldızdan biri öbürüne,

-Ben sizin ancak 1945'de çevirdiğiniz o güzel filmi görebildim. Ama asıl ününüzü yaptığınız daha eski filmleri göremedim. Çünkü o zamanlar çocuk bahçesine gidiyordum... dedi.

Öbür yıldız,

-Yaaa, dedi, ben film çevirirken sizin dadılık yaptığınızı hiç bilmiyordum.

**

Aziz Nesin'den yeni "Eşber"

Abdülhak Hamid'in "Eşber" adlı manzum oyununda, Büyük İskender, savaştığı ordunun komutanı olan Eşber'in kız kardeşi Sumru'yla sevişir ve Sumru'nun yardımıyla kaleye girer. Kız kardeşinin ihanetini öğrenen Eşber, Sumru'yu asar, İskender, kaleye girince sevgilisinin asılı cesediyle karşılaşır. Yeni "EŞBER" oyununda İskender rolünü Hamit'e, Eşber rolünü de bir kasaba verdik. Perde açıldığında Hamit bir kasap dükkânına girer ve kasap çengeline asılı dağlıçı görür.

Hamit

Kimdir bu koyun çengelde maslup?

Kasap

İşte o koyundu sizce matlup!..

Hamit

Dağlıuç!..Ne cehennemî reza - let!

Kasap

Ma'zur ola ettiği cesaret.
Kalkınma için selâma durmuş!
Bir mevkı-i mürtefi'de murdar,
Çengelde etmişse arz-ı didar,
Şaik buna bil ki yüzde bin kâr...
Şekspir'de görülmeyen dramı,
Zengin edecek budur meramı!

Hamit

Eyvah!Ne et, ne yâr kaldı,
Kazık yedik, bu kâr kaldı!

Kasap

Fiyat size çok göründü madâm,
Tuttum onu ben de ettim idâm...
Sizden utanıp olursa mahcup,
Gâlip sayılır bu yolda mağlup!

Hamit

Tat yok gecesinde, gündüzünde,
Ben neyleyim bu yeryüzünde?

deyip, içinden çıktığı mezarın taşını kaldırır, altına girer.

Abdülhak Hamit TARHAN

(1852-1937)

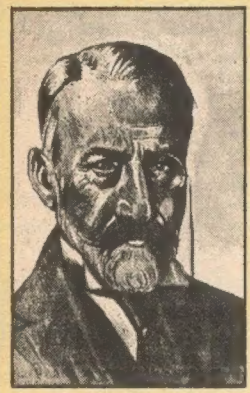

Büyükbabası, Sultan Mahmut'un Hekimbaşısı Abdülhak Molla, babası Tahran elçisi Hayrullah Efendi'dir. Bebek'te (İstanbul) doğdu. Tanzimat edebiyatının en büyük şairi sayılan Hamit, çağının şiirini iç ve dış geleneklerden kurtardı. Yazdığı lirik, epik ve felsefi şiirlerine doğal aşk, yurt ve ulus sevgisi, ölüm duygusu gibi konular ve felsefi sorunlar soktu ve çağının şiirinin ufkunu genişletti. Çoğunun konusunu eski tarihlerden aldığı yirmi kadar oyun yazdı. Çağdaşlarının "Şair-i âzam" en büyük şair dedikleri Hamit, uzun yaşamının yarısından çoğunu yurt dışında elçiliklerde geçirdi. İyi ve rahat yaşamasını seven, gününü gün etmesini bilen Hamit, zevkine düşkün olduğu için siyasî mücadeleden uzak yaşadı. İstibdat yönetimine karşı koymadığı gibi, Abdülhamit'e kulluk mektupları bile yazdı... Tahran, Bombay, Beyrut, Paris, Brüksel, Londra ve başka başkentlerde dış görevlerde bulunan Hamit, ölümü üzerine ünlü "Makber" şiirini yazdığı ilk eşi Fatma Hanım'dan sonra kadın kolleksiyonunu zenginleştirdi, İngiliz Mrs. Nelly, en sonra da Belçikalı Mme. Lucienne'le evlendi.

taşlama

Bir Vaize Mev'ize

Ey beşer çehreli hayvan heyhat,
İlm ü irfan iledir zevk-ı hayat.
Onu hiç kullanamazsın nâdân,
Neye vermiş sana nutku yezdan?
Neye geldin bu cihana söyle,
Düşünüp durmak için mi böyle?
Kimseye faiden olmaz şunda,
Ya niçin maiden olsun bunda?
Maksadın görmedeyim azm-i cenan,
Ya niçin eylemedin terk-i cihan?
Vatan u millet bilmem dersin,
Halk için hub'b-u vatan imandan
Sence şer'i değil hub'bu vatan,
Neye dersin o diğer mânadır?
Yani mazmun-u vatan ukbâdır,
Vatan-ı zahiri sevmezsen sen,
Ne demek hub'bu mahil'i ü mesken?
Bunda her şeyi desem sayandır,
Yaradan haksa yapan insandır.
Medeniyet ne diyorsun bilmem,
Medeniyet yaşamaktır sersem!

YARIŞMA KARİKATÜRLERİ

77

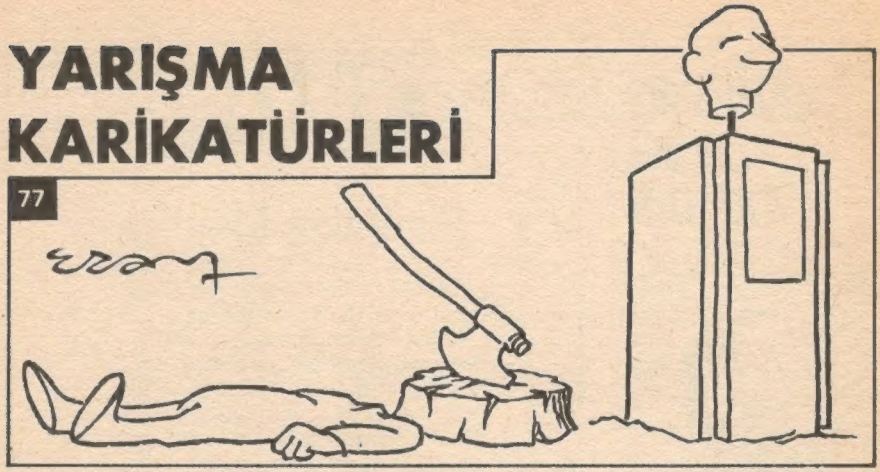

78

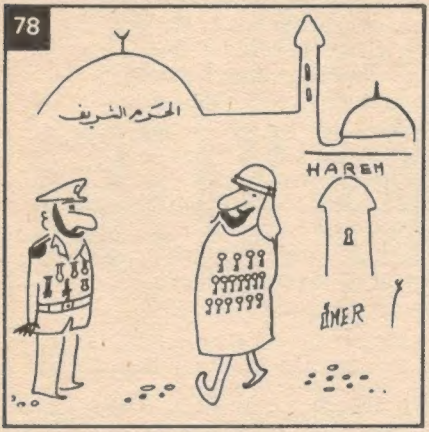

79

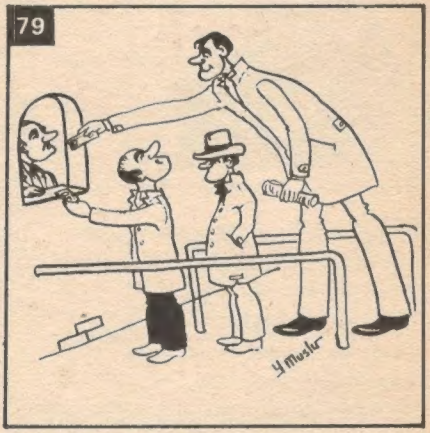

80

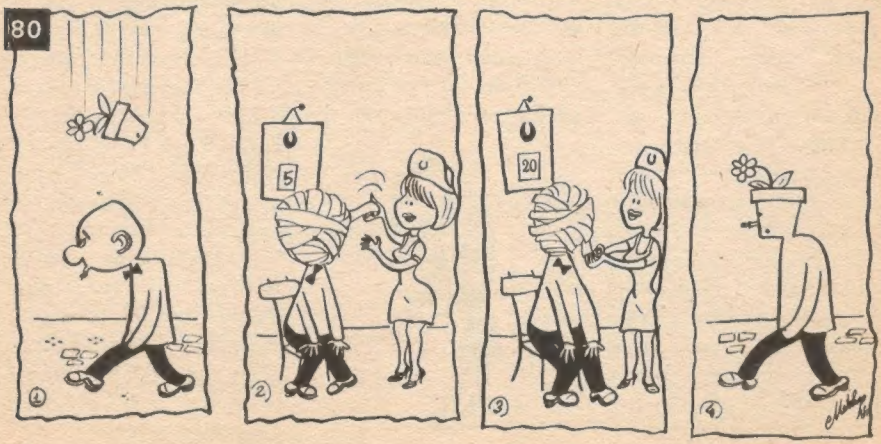

81

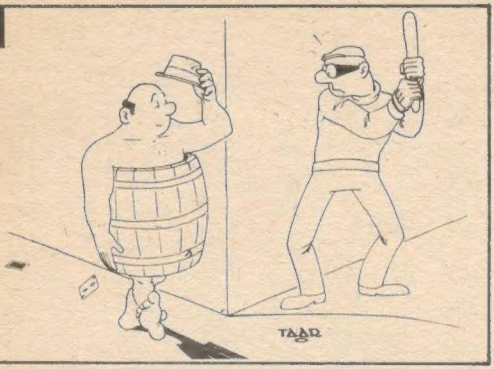

82

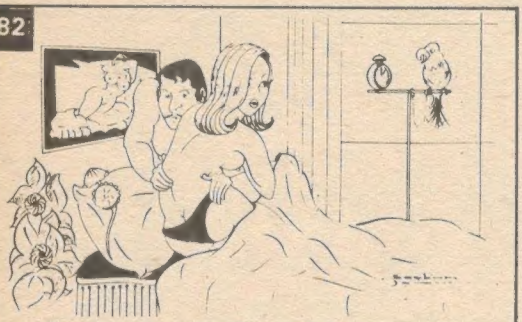

Papağan-Beyefendi, vaktiniz tamam.!..

83

84

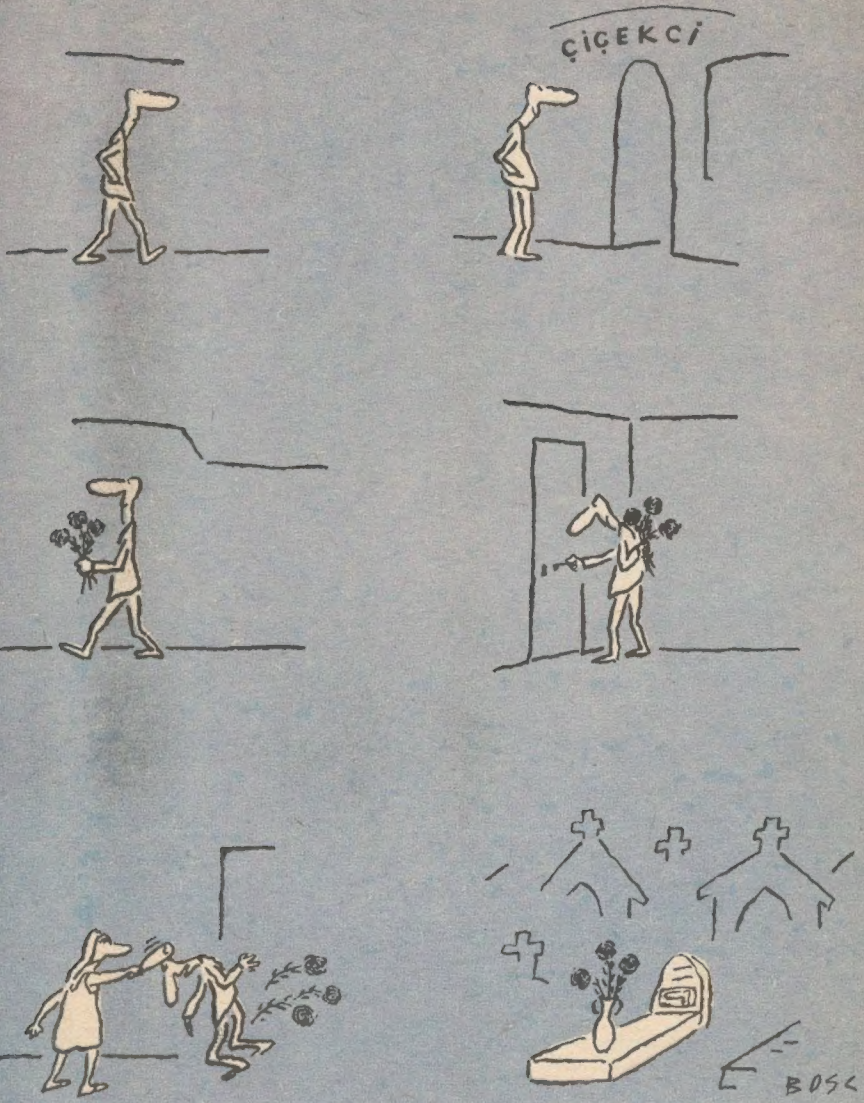

Sayın Okurlar,

USTURA, 27 nci sayısıyla ikinci cildine başladı. Bu derginin beğenisine varanlar USTURA'ları biriktiriyorlar. Birinci cildin eksik sayıları bulunamıyor. İkinci cildi tam olarak elde edebilmek için, USTURA'ları düzenli olarak biriktiriniz.